

Reactie 3.0

Vragen ter voorbereiding op de werksessie

Deze vragen zijn voortgekomen uit de gesprekken die tot nu toe over het Advies van de Raad voor Cultuur en over Faro zijn gevoerd in en met het veld.

T.a.v. de ambitie:

De samenleving meer betrekken bij de Malta-archeologie

1a. Publieksbereik en participatie in Malta-archeologie als verplichting voor certificaathouder (uitvoerder archeologisch onderzoek/schrijver PVE)

De Raad voor Cultuur geeft in haar advies een concreet voorstel voor publieksbereik en participatie. Ze stelt voor om publieksbereik en participatie toe te voegen aan de verplichtingen van een certificaathouder zodat het een standaard onderdeel wordt van het Programma van Eisen.

Hoe kijkt u naar dit voorstel?

Wat zijn volgens u de sterke en minder sterke kanten van dit voorstel.

Is dit voorstel werkbaar voor uw achterban? Zo niet, aan welke voorwaarden moet worden voldaan om het wel werkbaar te maken?

Wordt met dit voorstel een groter publieksbereik en een actievere participatie van inwoners bereikt?

Niet sec als verplichting voor bedrijven invoeren, maar wel een bewuste (en onderbouwde!) keuze maken, zeker bij DO-onderzoek. Wellicht is een verplichte afweging in PvE een goede oplossing. Dan moet er bewust een keuze gemaakt worden. Immers niet elk onderzoek leent zich hiervoor even goed (bijvoorbeeld door vervuilde grond).

Indien besloten wordt tot publieksbereik en participatie moet in het PvE (of in de uitvraag van de initiatiefnemer, zeker in geval dit een overheid betreft) wel helder geformuleerd worden wat de verwachtingen, eisen, kaders zijn. En wees daarbij zo concreet mogelijk: benoem specifieke doelgroepen en op welke wijze deze betrokken worden (+ op welke wijze verslaglegging./bewijsvoering plaatsvindt).

Hier ligt ook een rol voor het bevoegd gezag, niet alleen als opsteller/opdrachtgever/goedkeurder van een PvE en daarmee met hoe het in het PvE komt, maar ook al daarvoor. Zorg dat kaders helder zijn (zowel inhoudelijk als processueel) waaraan publieksbereik en participatie binnen het grondgebied moet voldoen.

Daarnaast ligt er ook een rol voor gemeenten op gebied van toezicht en handhaving. Participatie kan het risico op ongewenste bezoeken aan opgravingen buiten "openingstijden" in de hand werken. Anderzijds kan door participatie de betrokkenheid van omwonenden/belanghebbenden juist vergroten en is er kans dat eventuele overtredingen eerder gemeld worden.

Een verplichte bewuste en onderbouwde afweging leidt o.i. zeer waarschijnlijk tot groter publieksbereik en actievere participatie.

1b. Selectief kiezen voor publieksbereik en participatie in de Malta- archeologie

Een aantal van u heeft aangegeven te zoeken naar een vorm die meer flexibiliteit biedt om bijvoorbeeld aan te sluiten bij de mogelijkheden ter plekke en lokale interesses. Men wil zelf een afweging kunnen maken om niet, een beetje of sterk in te zetten op publieksbereik of participatie. Niet gericht op kwantiteit, maar op kwaliteit.

Wat is uw mening over dit scenario?

Hoe zou dit scenario er in de praktijk uit kunnen zien?

Wat zijn de sterke, minder sterke en eventueel zwakke kanten van dit scenario? Wat zijn de effecten van dit voorstel op publieksbereik en participatie?

Op het eerste gezicht lijkt dit scenario ons te vrijblijvend, er zijn een aantal randvoorwaarden waaraan tenminste zal moeten worden voldaan:

- zorg dat de keuze bewust en onderbouwd is (zie ook vorige punt)
- zorg dat van te voren de inhoudelijke en processuele kaders helder zijn (denk aan een regionale onderzoeksagenda, maar bijvoorbeeld ook het van te voren benoemen van specifieke doelgroepen).
  - o Dit is voornamelijk een gemeentelijke taak, maar één die in zichzelf natuurlijk heel goed met ruime inzet van participatie kan worden opgesteld, daardoor kan op een democratische wijze en op basis van gelijkheid tot een goede modus i.p.v. top down.
  - o Hiermee kunnen ook discussies worden voorkomen als de eigen afweging van de verschillende partijen niet overeen komen.
- Budget: Er moet een specifiek budget zijn voor publieksbereik en participatie. Anders komt het weer neer op een paar vakidioten die in hun vrije tijd het werk moeten verzetten.

1c. Rolverdeling

Een aantal van u heeft aangegeven dat publieksbereik en participatie in de Malta- archeologie eigenlijk om een andere rolverdeling vraagt tussen de verschillende betrokkenen. Bent u het hiermee eens? Zo ja wat zou er moeten veranderen?

Is er een rol weggelegd voor partijen die nu (formeel) nog niet betrokken zijn bij de Malta-archeologie (maar bijvoorbeeld wel bij publieksbereik of participatie)? Zo ja, welke en waarom?

Ja zeker! Binnen veel historische verenigingen en archeologische werkgroepen heeft zich de afgelopen jaren een verjonging en verbreding ingezet. Dit past bij de notie dat archeologie niet op zichzelf staat maar onderdeel is van het bredere cultureel erfgoed en de gehele maatschappij. Kijk bijvoorbeeld naar de historische vereniging Haarlem, of de ontwikkeling van de AWN van een werkverband van amateur archeologen tot een vereniging voor archeologie waarin zowel mensen met een puur hobbymatige betrokkenheid bij de archeologie als mensen werkzaam in de archeologie gezamenlijk optrekken.

Naast het breder betrekken van partijen moet ook worden gekeken naar het breder inzetten van media-technieken: internet; social media platforms: open source data; 3d-bewerkingen, virtueel museum etc. Er is veel mogelijk en veel is al ontwikkeld: maak daar gebruik van.

1d. Financiering van publieksbereik en participatie

Publieksbereik en participatie in de Malta-archeologie kost geld. Wie zou deze kosten moeten dragen? En waarom?

Deel bij de opdrachtgever/initiatiefnemer als een verlengde van “de verstoorder betaald”. Deel vanuit het bevoegd gezag tenslotte ligt daar ook een belang voor het vergroten van draagvlak.

Daarnaast ook een (landelijke) “externe pot” want alleen binnen de Malta-archeologie is onvoldoende financiële ruimte in de huidige opzet .

Mogelijk kunnen ook de “extra partijen” zoals onder 1c benoemd ook een financiële bijdrage leveren aan projecten waar zij bij betrokken zijn.

T.a.v. de ambitie:

Publieksbereik en participatie als basisvoorziening

2.a Mogelijkheden buiten de Malta-archeologie

Is er aanleiding om ook buiten de Malta-archeologie publieksbereik en participatie in de archeologie te vergroten? Bijvoorbeeld voor educatieve doeleinden, voor ondersteuning van of samenwerking met burgerinitiatieven, of om met archeologische activiteiten andere maatschappelijke doelen te dienen?

Zo ja, welke bestaande initiatieven, (vrijwilligers)organisaties of voorzieningen kunnen hiervoor worden ingezet? Zijn er daarnaast extra voorzieningen nodig?

Ja natuurlijk is dat nodig, maar let wel op dat er niet onnodig allerlei wielen opnieuw worden uitgevonden. En laat publieksbereik en participatie buiten Malta niet in de plaats komen van publieksbereik en participatie binnen Malta. Het is niet of/of, maar en/en. Archeologie/geschiedenis is zeer waardevol voor de samenleving. Hiervoor zijn ongetwijfeld extra voorzieningen nodig, maar probeer daarbij wel uit te gaan van bestaande structuren.

2b. Relatie met Malta

Zouden de initiatieven, (vrijwilligers)organisaties of voorzieningen ook een bijdrage kunnen leveren aan publieksbereik en participatie binnen de Malta- archeologie? Zo ja hoe en onder welke voorwaarden?

Zeker, naast regionale inhoudelijke kennis is er bij onder andere (vrijwilligers)organisaties vaak ook veel kennis aanwezig over welk type participatie activiteiten aansluit bij de omgeving. Vaak zijn er ook al contacten met lokale dorpsverenigingen/scholen etc. Maak daar gebruik van!

T.a.v. de ambitie:

Leeromgeving organiseren

3. Een aantal van u heeft aangegeven ervaringen te willen uitwisselen en best practices te willen delen. Ook zijn er vragen over de effecten van participatie. De Raad voor Cultuur adviseert om een landelijke voorziening te treffen: een organisatie met visie en expertise, die in lokale projecten advies op maat kan geven over hoe mensen in die specifieke omgeving bij archeologie betrokken kunnen worden en bijscholingsactiviteiten organiseert op het gebied van publieksbereik en participatie.

Is hier behoefte aan? Zo ja, waar moet een dergelijke voorziening aan voldoen?

Wij verwachten hier wel behoefte aan is. Erfgoedstudies zijn er op hogeschool en Universiteit: daar zou de penvoering belegd kunnen worden (beetje als Archon inrichten). Het kan daarmee een onafhankelijke en wetenschappelijke inslag krijgen. Ook hierbij geldt natuurlijk weer dat het goed is gebruik te maken van bestaande structuren en niet het wiel opnieuw uit te vinden. Ook is het van belang te bewaken dat er niet een nieuwe ivoren toren ontstaat. Publieksbereik en participatie kunnen we alleen tot een groot succes brengen als alle belanghebbenden er op gelijkwaardige wijze aan werken.